

Вважаємо досить перспективним спроектувати зазначені вище сентенції на складні речення на надфразові єдності, та виявити тут взаємодію тематичних та рематичних елементів, а також проміжних ланок, що актуалізують висловлення.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Алексеева М.Н. Взаимосвязь реляционных структур и типов актуального членения в сверхфразовых единствах и предложениях (на материале современного английского языка): Дис... канд. филол. наук: 10.02.04 / МГУ – М., 1985. – 193 с.
2. Арутюнова Н.Д. Предложение и его смысл. – М.: Наука, 1976. – 382 с.
3. Балли Ш. Общая лингвистика и вопросы французского языка. – М.: Изд-во иностр. лит-ры, 1955. – 416 с.
4. Загнітко А.П. Теоретична граматики української мови. Морфологія. – Донецьк: ДонДУ, 1996. – 437 с.
5. Звегинцев В.А. Предложение и его отношение к языку и речи. – М.: Эдиториал УРСС, 2001. – 307 с.
6. Золотова Г.А. Вышла новая «Грамматика» / Вестник Моск. ун-та. Серия 9. Филология. – 2000. – № 1. – С. 68.
7. Золотова Г.А., Онипенко Н.К., Сидорова М.Ю. Коммуникативная грамматика русского языка. – М.: Наука, 1998. – 528 с.
8. Ковтунова И.И. Современный русский язык: Порядок слов и актуальное членение предложения. – М.: Просвещение, 1976. – 239 с.
9. Крушельницкая К.Г. К вопросу о смысловом членении предложения // Вопросы языкознания. – 1956. – № 5. – С. 55 – 67.
10. Матезиус В. О так называемом актуальном членении предложения // Пражский лингвистический кружок: Сб. статей. – М.: Прогресс, 1967. – С. 239 – 245.
11. Меркулова Н.О. Засоби тема-рематичного поділу висловлення: Дис... канд. филол. наук: 10.02.01 / Донецьк. нац. ун-т. – Донецьк, 2006. – 165 с.
12. Панова И.И. Критерии актуального членения. - Научные доклады высшей школы // Филологические науки. – М., 1977. – С. 57-63.
13. Распопов И.П. Очерки по теории синтаксиса. – Воронеж: ВГУ, 1973. – 264 с.
14. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: Підручник. – Полтава: Довкілля – К, 2008. – 712 с.
15. Сусов И.П. Введение в языкознание: учеб. для студентов лингвистических и филологических специальностей. – М.: АСТ: Восток – Запад, 2008. – 379 с.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Юлія Мельник – кандидат філологічних наук, доцент, докторант кафедри германського, загального та порівняльного мовознавства Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Наукові інтереси: комунікативна лінгвістика, теоретичні аспекти синтаксису.

БАЛТІЙСЬКІ ВІДПОВІДНИКИ ПРАСЛОВ'ЯНСЬКИХ ДІАЛЕКТИЗМІВ

Ірина НЕЧИТАЙЛО (Київ, Україна)

У статті розглянуто праслов'янські діалектизми та їхні відповідники за межами Славії, подано опис їхніх семантичних та словотвірних рис, проаналізовано характер слов'яно-балтійських ізоглос.

The Proto-Slavic dialectisms and their correspondences outside Slavia are investigated in this paper. The description of semantic and word-building traits of this vocabulary is given. The means of Slavic-Baltic isoglosses are analyzed.

Через те, що сучасна славістика все частіше звертає увагу на питання етногенезу слов'ян, складу та діалектної стратифікації праслов'янської мови, пріоритетного значення набувають дослідження таких аспектів сучасних індоевропейських мов, що можуть вказувати на локалізацію слов'янської прабатьківщини, напрямки міграційних потоків періоду слов'янської давнини та пов'язані з ними міжмовні контакти.

У зв'язку з цим, як і раніше, в центрі уваги стоїть питання про балто-слов'янські мовні відношення, оскільки є підстави вважати, що в особливо близьких відносинах були носії слов'янських діалектів з носіями балтійських. Можливо, що протягом деякого, скоріше, не дуже тривалого часу існувала така їхня єдність, яка дозволяє говорити про балто-слов'янську мову або балто-слов'янський період у розвитку слов'янських і балтійських мов. Якщо питання про розташування найдавніших балтійських племен потребує в цілому лише уточнень та деталей, то проблема мовних відносин балтійських і слов'янських племен викликала і викликає різноманітні тлумачення. Новий матеріал дослідів дозволяє переглянути вчення про балто-слов'янські зв'язки та намітити уточнення за двома основними лініями: 1) конкретизація аспектів, напр., балто-південнослов'янські, східнобалто-болгарські, балто-лужицькі, балто-українсько-білоруські і под.; 2) перегляд тези про абсолютну перевагу балто-слов'янських зв'язків у всіх сферах. За переконанням О. М. Трубочова, давні діалектні зв'язки та рубежі в лексиці, виявлені етимологічно, цілком

можуть виступати як надійний засіб вивчення історії мовних відношень, багаторазово перекритих та згладжених більш пізніми нашаруваннями [10; 11: 172; 12-14].

У руслі вказаних проблем принципове значення має опрацьоване О. М. Трубачовим положення про давній слов'янський діалектизм, яке має актуалізувати ті рідкісні словоутворення, що, незважаючи на свою нечисленність та уявну випадковість, мають певну доказову силу. Переважну характеристику цих елементів лексики, на думку славіста, складає їхня реліктовість та ізолюваність, яка дозволяє наполягати на давності принаймні більшості з них. Це "не суперечить такій їхній рисі, як трансдіалектальність, тому що той чи інший потенційно давній елемент лексики часом найбільш чудернацьким способом вириває на різних кінцях та поза межами Славії, об'єднуючи нерідко далекі діалекти між собою і даючи нам таким чином фрагменти давньої лінгвістичної географії з її проникністю діалектних меж" [12: 19]. У ряді праць, присвячених праслов'янським діалектизмам, увага О. М. Трубачова приділялася переважно такому прошарку балто-слов'янських відповідників, що своїм походженням сягала ще праіндоєвропейської доби. Тому особливо актуальними мають бути приклади архаїзмів, утворених за принципами слов'янської деривації.

Метою нашої праці є спостереження за семантикою архаїчних діалектних лексем віддієслівного походження у слов'янських мовах і виявлення їхніх відповідників серед балтійських мов. Тут з особливою актуальністю постає завдання дізнатися про закономірності їхньої дистрибуції всередині Славії з координацією в Балтійському ареалі.

Словенсько-білорусько-українську ізоглоту формують рефлекси діалектизму праслов. *тъпсь, що являє собою девербативну назву суб'єкта дії (професіоналізм) від основи праслов. *męti. Це словен. menèc "der Hirsetreter", білор. мнец "робітник, що вправно мне льон або коноплі; м'яльник", укр. застар. мнець "кожум'яка". Ці лексеми можна порівняти з давньопруськ. тупіх "шкіряник", литовськ. minikas "м'яльник" [11: 181], адже їхній збіг може свідчити про давні можливі контакти носіїв перелічених мов пізньопраслов'янської доби.

Архаїчна назва суб'єкта праслов. *solpъ, що за походженням є утворенням від дієслова переміщення праслов. *selpati, продовжується у чеськ. slap "водоспад", а також у топонімі 1292 р. Slapy, словен. slap "тс.", множ. slapovi "падіння води на млин", "хід (морських) хвиль", хорв. slap "тс.", руськ.-церковнослов. слапъ "хвиля, водний вир". З ними спорідними є російський топонім р. Солпа, р. Солоповка (перм., псков.), а також старонорвезьк. saǵr "водоспад", литовськ. salps, salpà "затока, затоплена земля" [18: 552].

Склад праслов. *čisme род. відм. -mene є певною мірою проблематичним. О. М. Трубачов схиляється до спайки двох формантів -s-men, співвіднесених з основою інфінітиву дієслова праслов. *čis-ti. Його відповідники встановлено у старослов. ÷èñì#, род. відм. -eíâ сер. р., numerus, "число" [19], давньохорв. čisme, род. відм. -ene, сер. р. "число", давньоруськ., руськ.-церковнослов. ÷èñì# "число, кількість" (Изб. 1073 р.), "рахунок" (Жит. Екат. 3), "числення" (Никон. Панд. сл.), "порядок" (Йо. екз. Болг.), "склад" (Жит. Агаф. Мин. чет. фебр. 74), "міра, межа" (Ефр. крм. Вас. Вел.) [9: 1525–1526]. Тут слід нагадати суфіксальні похідні рос. діал. чісмёнка жін. р. "три нитки у мотку пряжі" (новг., перм.), "чотири нитки у мотку" (костр., нижньогогор.), чісменка "у мотку ниток та в основі ткацькій, зубок: три нитки" [4 (IV: 606)], а також відповідники у литовськ. skaitmuõ, род. відм. skaitmeĩs "цифра", зводяться до *skojt-men- / *skejt-men- [15 (IV: 118, 119)].

Південнослов'янсько-західнослов'янські ізоглоти мають також відгалуження у кашубсько-словінському напрямку. Так, праслов. *bodъ – співвідносне з дієсловом праслов. *bosti, *bodô ім'я дії із старим о-вокалізмом кореня, поширюється таким чином: болг. бод чол. р. "укол гострим", "вид плетіння", "стебок, переверт", "вістря", "лезо", діал. бот чол. р. "петля у панчосі", "стебок при вишиванні" (софійськ.) [1 (I: 243)], "вістря палиці, якою поганяють волів" (іхтіманськ.) [1 (III: 41)], макед. бод чол. р. "стебок, вістря", серб. бод чол. р. "укол, punctus", "спосіб шиття або плетіння", "петля у плетінні", "багнет", "колючка" [6 (II: 11-12)], хорв. bôd "скеля, острів" [15 (II: 154)],

словен. *bôd* "колька (хвороба)" [20 (I: 137)], чеськ. *bod* чол. р. "крапка, пункт", "укол, удар гострим", словацьк. *bod* чол. р. "укол" [22 (I: 110)], словінськ. *bôd*, род. в. *bôdŭ*, чол. р. "укол" [15 (II: 154)]. Розвиток значення у бік назви стану здоров'я спостерігається у словенській та (поза межами слов'янських мов) у литовській *bãdas* "голод" (очевидно, з початкового "колоття, болі (у животі)": праслов. **boďъ* "укол" [15 (II: 154)]). Інша семантична вісь на позначення процесу дії простягається зі сходу південного слов'янства і сягає крайнього заходу і північного заходу слов'янських мов (болгарська – македонська – сербська – словацька – чеська – словінська).

Девербативна назва об'єкта дії словен. *gûte* "Mühlgang" походить від субстантивованого дієприкметника жіночого роду праслов. **ruta* (чол. р. **rutъ*) дієслова праслов. **rûti*, **rovъ* "рити, рию". Відповідником їй, за переконанням Ф. Безлая, є дієприкметник латиськ. *gûta* "вирита, викопана" [16 (III: 153)].

Співвідносним із дієсловом праслов. **dъxati* / **dъxnoti* є дієслівне ім'я праслов. **dъxъ*, паралельним якому називають також литовськ. *dûsas* "подих" [15 (V: 178)]. Цей праслов'янізм подовжується в широкому полі рефлексів, що охоплюють, окрім південнослов'янських, чеську, словацьку та російську мови: старослов. *dûôû*, болг. *dъx* чол. р. "дихання", "запах", макед. *дах* "дихання", хорв. *dâh* "дихання", "дух", "запах" (з XVI ст.) [21 (II: 220)], серб. *даа* "запах, сморід" (косовськ., метохиськ.) [15 (V: 178)], словен. *dâh*, *dâh* "подих", "видох, дихання", "сморід" [22 (I: 328)], чеськ. *dech* "дихання", діал. *dech* (стредоопавськ.), словацьк. діал. *dex* "дихання" (виходоновоградськ.) [15 (V: 178)], рос. діал. *дох* "відпочинок" (арханг., твер.), "загибель риби під льодом за браком кисню, замор" (свердл.) [7 (8: 159)]. Звертає на себе увагу продовження семантичного розвитку діалектизму російської мови від інших мов, де зустрічаються відповідники праслов. **dъxъ*: тут значення "дихання" трансформувалося у "вільне дихання" → "відпочинок" у північних та східних говірках і, далі, у свердловських – в "утруднене дихання" → "задуха" → "смерть".

Праслов. **selme*, род. в. **selmene* (походить від праформи дієслова іє.**kel-* / **kelp-*, корінь якої споріднений із литовськ. *šelpiù*, *šelpiti* "помагати, підпирати", нім. *helfen*). Його відповідники зафіксовано у чеськ. *slemeno*, словацьк. *slemã*, нині *slemeno* "підпора", польськ. *ślemię*, болг. діал., макед. *слѐме* "центральна балка в даху" словен. *sléme*, серб. *šljème*, старолуж. *sleme* "балка на гребені даху", рос. *соламя* "товста колода як опора на даху; стріла колодязного журавля", *солом* "перекладина, крокви", білоруськ. *саламяно́* "жердина як важіль для діставання відра з криниці". Паралельні лексеми виявлено у литовськ. *šelmiõ* "гребінь стріхи", латин. *culmen* "вершина, верхівка" [18: 553; 5 (V: 298)].

Значення об'єкта дії від праслов. **po-sějati* успадковано девербативом праслов. **po-sěja*. У цьому вигляді і з цим же значенням праслов'янізм успадковано діалектами словен. *posėje*, жін. р. "висівки" (кран., північн.), а також *pošeje* "тс." (белокран.), хорв. *pošjeje* "лушпиння", рѣсіє множ., род. в. *рѣсіјã* "висівки", польськ. діал. *posieje* "висівки пшеничні" [17 (IV: 279)]. Вірогідним є відповідник латиськ. *pasēja* "setev po glavni setvi" [16 (III: 90)].

Ім'ям дії, похідним з суфіксом *-ežъ* від дієслова праслов. **gъbnoti*, вважається праслов. **gъbežъ*. Приклад суміщення у значенні праслов'янського діалектизму об'єктного, суб'єктного та процесуального значень демонструють його рефлекси у давньоруськ., руськ.-церковнослов. *гъбежъ* "згин, суглоб" (XIII ст.) [9 (I: 611)], *гбежъ* чол. р. "поворот, уклін" (XV-XVI ст.), "суглоб" (1512 р.), "складка" (XIII ст.) [8 (4: 13)]. Тут слід також відмітити як свідчення тривалого співіснування або контактів суфіксальну паралель латиськ. *gubezis* "купа, сіновал", паралельну *gubât* "складати у купи, копи (сіно, скошений хліб)" [15 (VII: 188)].

Щодо походження імені діяча праслов. **ědakъ* існує дві версії. Перш за все це суфіксальний девербатив на *-(a)къ* від дієслова праслов. **ědati*, хоча цілком можлива вторинна співвіднесеність та осмислення у зв'язку з конкретною ітеративно-

дуративною формою, оскільки є вірогідність походження праслов. *ěđakъ від іє. *edāko-, пор. латиськ. edāx, -ācis "ненажерливий", "їдкий" [15 (VI: 38)]. Відголоски цієї праформи зустрічаються у західних та східних слов'янських мовах у вигляді: чеськ. jedák чол. р. "стравохід", "їдець" [15 (VI: 38)], словацьк. jedák "ненажера", "їдець" [22 (I: 640)], рос. діал. еда́к "той, хто багато їсть" (псков.) [15V(I: 38)], укр. їда́к "їдець" [3 (II: 196)]. До цього ж ряду діалектизмів можна зарахувати також випадки з різноманітними розширеннями: хорв. діал. jěđjak чол. р. "їдець, хороший їдець" (чорногор.) [15 (VI: 38)], болг. яда́ч "голодна людина", макед. јадач "ненажера", "мучитель, тиран", серб. jěдач "їдець" [6 (VIII: 631)], словен. jedáča "їжа, харч" [20 (I: 362)], рос. едо́к, білор. яда́к "їдець" [15 (VI: 38)]. При цьому більшість девербативів з вихідним значенням зосереджено у східнослов'янському ареалі.

Праслов'янські дієслова *dъlbtі, *dъlbati, а точніше праслов.*dʲl̥b-ti, "довбти", *dʲl̥b-atі "довбати" (той самий корінь з іншим ступенем вокалізму *dolb- засвідчений у укр. долобкувати, долото, надолоб, чеськ. dlabati, а в ступені *delb- відбитий у болг. длето́, серб. дліјето, словен. dléto) споріднені з литов. dēlba "держак вил", латиськ. daļba "жердина для розлякування риби", daļbs "тс.", daļbuôt "заганяти жердиною (рибу до сітки)", dalbāt "тс.", нім. dōlben "бити", давньоангл. delfan "копати; ховати", давньоверхньонім. bi-telban "закопувати", середньоверхньонім. delben, telben "копати", що можна виводити з іє. *dhelbh- "копати, видовбувати" [5 (II: 99); 15 (V: 206)].

Від дієслова *melti із суфіксом -пъ утворено праслов. molnъ, хорв. mlan (Крк) "палиця в ручного млина", чакав. mlán, по тому відповідно milinỹs, malinỹs "тс.", рос. діал. мѣлен "стовпець, ручник, жердина, закріплена навскіс у ручне жорно для молотьби" [4 (II: 318)], латиськ. mīlna "тс.", а також лат. malnos "просо, пшоно" [15 (XIX: 191)].

Всередині південнослов'янського ареалу залишилося праслов. *bru(k)тъ, що пояснюють спорідненим з дієсловом праслов. *brukati < *broukatei, похідного від кореня іє. *bher- "терти, скребти, різати" [5 (I: 266)]. Отже, праслов. *bru(k)тъ, *brukъ мало позначати знаряддя дії, про що можна судити з церковнослов. áðîóóú чол. р. "цвях, клин", болг. брут "цвях" [15 (III: 53)], макед. брут "цвях", серб. діал. брут чол. р. "вістря", "зовнішня частина вудил" [6 (II: 220)]. Вказані рефлексії вважаються тотожними литовськ. braiktas "засувка, засув", латиськ. braukis "дерев'яний ніж для очищення льону" [15 (III: 53)].

Ізогlossen праслов'янських регіональних девербативів, співвідносних із балтійськими мовами, спрямовані від південно-слов'янського ареалу у південний-східний ареал, 40% з них перетинають південну частину західнослов'янського ареалу.

Отже, нами здійснено дослідження ізогlossen, сформованих регіональними архаїзмами, як у гомогенному, так і в гетерогенному лінгвістичному просторі. Випадки семантичного паралелізму давньої віддієслівної лексики вказаних слов'янських говорів із відповідними лексемами латиської та литовської мов свідчать про вірогідне межування палеослов'янських племен із палеобалтами пізнього періоду.

Подальша інвентаризація праслов'янських лексичних діалектизмів, вивчення міжслов'янських та позаслов'янських лексичних зв'язків допоможуть створити надійну матеріальну базу для дослідження проблеми етногенезу слов'ян.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Българска диалектология. – София: БАН, 1962, 1965, 1967. – Т. I–VI.
2. Вопросы славянского языкознания на IV Международном съезде славистов // Вопр. языкознания. – 1959. – № 1. – С. 3–15.
3. Грінченко Б. Д. Словарь української мови. – К., 1907–1909 (перевид. фотоспособом. – К., 1958). – Т. 1–4.
4. Даль В. И. Толковый словарь живого великорусского языка: в 4 т. – СПб.; М., 1880 (перевид. фотоспособом. – М.: Русский язык, 1981)
5. Етимологічний словник української мови: в 7-ми т. / За ред. О. С. Мельничука. – К.: Наук. думка, 2006. – Т. 5.
6. Речник српскохрватског књижевног и народног језика. – Београд: Институт за српскохрватски језик, 1959–1978. – Књ. 1–11.
7. Словарь русских народных говоров / Под ред. Ф. П. Филина и Ф. П. Сороколетова. – Л.: Наука, 1961–1999. – Вып. 1–33.
8. Словарь русского языка XI–XVII вв. / Ред. Г. А. Богатова. – М.: Наука, 1975–1991. – Вып. 1–17.
9. Срезневский И. И. Материалы для словаря древнерусского языка. – СПб., 1893–1912. – Т. 3.

10. Трубачев О. Н. О праславянских лексических диалектизмах сербо-лужицких языков // Сербо-лужицкий лингвистический сборник. – М.: АН СССР, 1963. – С. 154–172.
11. Трубачев О. Н. О составе праславянского словаря (Проблемы и задачи) // Славянское языкознание. V Международный съезд славистов. Доклады российской делегации. – М.: Наука, 1963. – С. 159–195.
12. Трубачев О. Н. Опыт Этимологического словаря славянских языков: к 300-летию с начала публикации (1974–2003). Доклад пленарного заседания // XIII Международный съезд славистов в Любляне (Словения), 2003 г. – М.: РАН, Институт русского языка им. В. В. Виноградова. – 47 с.
13. Трубачев О. Н. Праславянское лексическое наследие и древнерусская лексика дописьменного периода // Этимология. 1991–1993. – М.: Наука, 1994. – С. 3–27.
14. Трубачев О. Н. Регионализмы русской лексики на фоне учения о праславянском лексическом диалектизме // Русская региональная лексика XI–XVII вв. – М.: Наука, 1987. – С.17–28.
15. Этимологический словарь славянских языков: Праславянский лексический фонд // Под ред. О. Н. Трубачева. – Вып. 1–31. – М.: Наука, 1974–2007.
16. Bezljaj F. Etimoloski slovar slovenskega jezika. – Ljubljana: Slov. Akad. Znanosti in Umetnosti. Institut za slovenski jezik, 1975–1995. – Kn. 1–3.
17. Karłowicz J. Słownik gwar polskich. – Kraków, 1900–1911. – T. 1–6.
18. Machek V. Etymologický slovník jazyka českého. – Praha: ČSAV, 1968. – 866 s.
19. Miklosich F. Etymologisches Wörterbuch der slavischen Sprachen. – Wien, 1886. – 547 s.
20. Pleteršnik M. Slovensko-nemški slovar. – Ljubljana: Knezoškobijstvo, 1884–1895. – B. 1–2.
21. Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika. – Zagreb: Jugoslavenska Akademija znanosti, 1880–1967. – D. 1–19 (Sv. 1–90).
22. Slovník slovenského jazyka. – Bratislava: SAV, 1959–1968. – D. 1–6.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Ірина Нечитайло – кандидат філологічних наук, доцент кафедри фонетики і граматики слов'янських мов Київського національного лінгвістичного університету.

Наукові інтереси: праслов'янська лексична семантика та діалектологія слов'янських мов

KONTAKTANZEIGE ALS TEXTSORTE IM DEUTSCHEN UND UKRAINISCHEN

Natalia PETRASHCHUK, Halyna WASSYLYSCHYN (Lwiw, Ukraine)

У статті розглянуто спільні та диференційні ознаки оголошення про знайомство як типу тексту в німецькій та українській мовах, проаналізовано взаємозв'язок і взаємодію функціонального, ситуативного, тематичного та мовного факторів в організації досліджуваного типу тексту.

The article covers the divergent and convergent features of "Meet Single" advertisement as a type of the text in the German and Ukrainian languages. The interaction of the functional, situational, thematic and language factors in the organization of the text type under study is analyzed.

Das Ziel des Beitrags besteht darin, textsortenspezifische Merkmale von Kontaktanzeigen im Deutschen und Ukrainischen darzustellen. Das gesetzte Ziel sieht die genauere Berücksichtigung von drei Schwerpunkten vor: 1. Präzisierung des Textsortenbegriffs; 2. empirische Analyse der Kontaktanzeigen aus den deutschen und ukrainischen Zeitungen; 3. Festlegung von Gemeinsamkeiten und Differenzen bei der Gestaltung von Kontaktanzeigen in beiden Sprachen.

Die Beschreibungen und Untersuchungen von Textsorten gehören zusammen mit der Frage nach einer Textdefinition sowie Texteigenschaften von Beginn an zum Gegenstandsbereich der Textlinguistik. Für die Textsortenforschung sind zwei theoretische und methodologische Fragen von Belang: die Klärung des Begriffs „Textsorte“ und Festlegung von textsortenspezifischen Merkmalen. Die Schwierigkeit einer einheitlichen Begriffsbestimmung lässt sich durch unterschiedliche als relevant gesetzte Differenzierungskriterien von Textsorten erklären. Für gelungen halten wir den Versuch von W. Heinemann, die Fülle von Textsortenauffassungen den vier Grundkonzepten zuzuordnen: Textsorten als grammatisch geprägte Einheiten, Textsorten als semantisch-inhaltlich geprägte Einheiten, Textsorten als situativ determinierte Einheiten, Textsorten als durch kommunikative Funktion determinierte Einheiten [2: 11-15]. Nach der gründlichen Analyse von Textsortenauffassungen begründet W. Heinemann die Notwendigkeit eines integrativen Textsortenkonzepts, denn 1. Textsorten erweisen sich als begrenzte Mengen von Textexemplaren mit spezifischen Gemeinsamkeiten, die zugleich auf mehrere textkonstitutive Ebenen bezogen sind: auf charakteristische Struktur- und Formulierungsbesonderheiten, inhaltlich-thematische Aspekte, situative Bedingungen und die kommunikative Funktion; 2. Die auf der Basis mehrerer Differenzierungskriterien dieser Ebenen zu ermittelnden Merkmale sind aufeinander bezogen und bedingen sich wechselseitig, wobei sprachliche Strukturen und Inhalte prägend sind; 3. Prototypisch gebildete Textexemplare als Repräsentationsformen von Textsorten erweisen sich als effektive kommunikative Mittel zur Lösung spezifischer kommunikativer Aufgaben [2: 19]. Demzufolge liegt der integrativen Textsortenauffassung die Erkenntnis zugrunde, dass Textsorten